

ACORD 39/2020, de 16 d'abril, del Ple
del Consell de l'Audiovisual de Catalunya

Sobre l'anàlisi de les informacions relatives a un cas de violència masclista al Prat de Llobregat, difoses per Telecinco els dies 2 i 3 de desembre de 2019

Fets

Primer. Amb data 13 de desembre el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) va rebre un correu electrònic del Gabinet d'Alcaldia de l'Ajuntament del Prat de Llobregat en què s'adjuntava un escrit de queixa (Q_76) de l'alcalde del Prat de Llobregat i de la presidenta de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya. Aquest mateix document es va rebre, posteriorment, per correu ordinari el 7 de gener de 2020. L'escrit adreçat al CAC concreta la seva queixa en una informació apareguda al web de Telecinco des del dimarts 3 de desembre de 2019 a les 8 h i l'estén a una notícia emesa en l'edició del vespre d'*Informativos Telecinco* del 2 de desembre de 2019 "[...] de característiques similars [...]".

Segon. L'escrit manifesta el seu desacord en relació amb el contingut de la notícia en els termes següents: "[...] el tractament informatiu de l'assassinat per violència masclista conegut en aquesta localitat el dilluns 2 de desembre, per part del mitjà de comunicació Telecinco [...] vulnera la dignitat de la víctima i el dret a la intimitat dels seus i les seves familiars, i en especial dels seus fills [...]"; a la vegada que també referencia, com a "[...] vulnerades [...]", diverses de les "[...] *Recomanacions sobre el tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació* i diferents criteris recollits en el *Codi deontològic de la professió periodística a Catalunya* [...]".

La queixa al·ludeix, també, en la seva argumentació, a diversos preceptes legals, tant en l'àmbit estatal (Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral con la violència de gènere; Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva entre dones i homes; i Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual) com lleis aprovades pel Parlament de Catalunya (Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, i Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya).

Tercer. El 27 de febrer de 2020, l'Àrea de Continguts del CAC va elaborar l'Informe 33/2020, Anàlisi de les informacions sobre un cas de violència masclista al Prat de Llobregat difoses per Telecinco, per tal de donar resposta a la queixa presentada. Amb la finalitat de contextualitzar les informacions que són objecte de la queixa, l'Àrea de Continguts va procedir a analitzar el tractament informatiu de totes les notícies emeses en relació amb els mateixos fets en els teletinformatius de Telecinco, al llarg dels dies 2 i 3 de desembre de 2019.

A efectes metodològics, l'informe de referència examina els paràmetres d'anàlisi següents:

- Les fonts d'informació.
- L'existència o no d'elements que permetin identificar les persones afectades (víctima, presumpte agressor i fills menors d'edat de la parella).

- Els recursos espectacularitzadors.
- L'existència o no d'elements que contribueixen a una revictimització secundària.
- La difusió d'estadístiques i recursos destinats a dones en situació de violència masclista.

Aquestes variables s'analitzen tant a l'empara de la legislació aplicable en matèria de violència masclista –en especial, en relació amb la protecció de les víctimes– com de les *Recomanacions sobre el tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació*, tot i que aquest document ni és de compliment obligat, ni resulta d'aplicació als serveis de comunicació audiovisual d'àmbit estatal.

Quart. Arran de l'anàlisi efectuada, l'informe conclou que:

- No es dona veu a fonts especialitzades en violència masclista.
- S'utilitzen diferents recursos que contribueixen a espectacularitzar el relat dels fets.
- Es difonen informacions contradictòries.
- Es contribueix a revictimitzar la dona assassinada.
- No es respecta la privadesa de la víctima ni del presumpte agressor.
- S'hi inclouen elements que, combinats entre si, poden contribuir a identificar els fills menors d'edat de la parella en l'entorn més pròxim (imatge i dades dels progenitors i imatges del lloc de residència).

Cinquè. Vista la queixa presentada i l'anàlisi que es desprèn de l'informe de l'Àrea de Continguts, el Ple del CAC creu oportú efectuar les següents

Consideracions jurídiques

Sobre l'eventual identificació de menors en les informacions relatives a un cas de violència masclista al Prat de Llobregat difoses per Telecinco els dies 2 i 3 de desembre de 2019

L'apartat 3 de l'article 4 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de la modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil (LOPJM) considera intromissió il·legítima en el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge dels menors "[...] qualsevol utilització de la seva imatge o el seu nom en els mitjans de comunicació que pugui implicar menyscabament de la seva honra o reputació, o que sigui contrària als seus interessos fins i tot si consta el consentiment del menor o dels seus representats legals."

Així mateix, l'apartat 1 de l'article 7 de la Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual (LGCA), regula els drets del menor en l'àmbit de la legislació audiovisual i estableix que "Els menors tenen el dret que la seva imatge i veu no siguin utilitzades en els serveis de comunicació audiovisual sense el seu consentiment o el del seu representant legal, d'acord amb la normativa vigent. En tot cas, està prohibida la difusió del nom, la imatge o altres dades que permetin la identificació dels menors en el context de fets delictius o emissions que discuteixen la seva tutela o filiació"; és a dir, aquest precepte amplia i reforça el cercle de protecció del menor i exigeix, en tot cas, el consentiment de la persona menor d'edat o del seu representant legal perquè els serveis de comunicació audiovisual en puguin utilitzar la "imatge" o la "veu". A més,

estableix la prohibició de difondre altres dades que permetin identificar menors en el “context” de fets delictius o d'emissions sobre la seva tutela o filiació.

D'altra banda, d'acord amb la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, els mitjans de comunicació han de fomentar la salvaguarda de la igualtat entre home i dona, i evitar tota discriminació entre ells, així com la difusió d'informacions relatives a la violència sobre la dona amb la garantia d'objectivitat, la defensa dels drets humans, la llibertat i dignitat de les dones víctimes de violència i dels seus fills, tot tenint una especial cura en el tractament gràfic de les informacions i la publicitat (article 14).

Es tracta, per tant, d'avaluar la idoneïtat de les dades difoses en els teletinformatius de Telecinco emesos els dies 2 i 3 de desembre de 2020, i la seva suficiència com a elements d'identificació indirecta d'acord amb: a) la legislació assenyalada en els paràgrafs anteriors; i b) els criteris que identifica la Instrucció 2/2006, de 15 de març, sobre el Fiscal i la protecció del dret a l'honor, intimitat i pròpia imatge dels menors, en la qual s'assenyala que “[...] Habrá de evitarse no sólo la identificación por nombre y apellidos de las víctimas y la captación de su imagen sino también la identificación de datos colaterales [...]”; i això, amb el benentès que la doctrina jurisprudencial més recent entén que és suficient que la identificació sigui susceptible d'efectuar-se per part d'aquelles persones de l'entorn més immediat (familiar, escolar o social). Resulten d'interès, en aquest sentit, les sentències de l'Audiència Provincial de Tarragona i de Sevilla, de 9 de gener i 26 de juny de 2015, respectivament.

En el cas que s'analitza, l'informe de l'Àrea de Continguts del CAC manifesta que “[...] la combinació de la imatge i els noms del pare i la mare, amb les imatges del portal de l'edifici on residien, pot contribuir a identificar-los en l'àmbit més proper. [...]”. En conseqüència, en l'emissió d'aquesta informació el prestador de serveis d'àmbit estatal Telecinco no va adoptar les mesures necessàries per evitar la identificació dels menors afectats i, en aquest sentit, podria haver incorregut en una infracció de caràcter molt greu, tipificada a l'apartat 4 de l'article 57 de la LGCA com “La difusió del nom, la imatge o altres dades que permetin la identificació dels menors en el context de fets delictius o en emissions que discuteixin la seva tutela o filiació.”

Per tal d'avaluar la idoneïtat de les dades difoses i la seva suficiència com a elements d'identificació indirecta de persones menors en el context de fets delictius, cal trametre la queixa i l'informe efectuats, així com les valoracions fetes en aquest acord, a l'organisme competent de l'Administració de l'Estat, per iniciar i tramitar, si escau, el procediment sancionador corresponent.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per 3 vots a favor i 1 abstenció, el següent

ACORD

1. Trametre a la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia l'Informe 33/2020, de 27 de febrer, de l'Àrea de Continguts del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, relatiu a l'anàlisi de les informacions sobre un cas de violència masclista al Prat de Llobregat difoses per

Telecinco, així com les consideracions i valoracions contingudes en aquest acord, per tal que adopti, si escau, les mesures que consideri oportunes.

2. Comunicar aquest acord a l'alcalde de l'Ajuntament del Prat de Llobregat i a la presidenta de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, perquè en tinguin coneixement.

Barcelona, 16 d'abril de 2020

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari